

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ**

Методичний посібник

ОДЕСА
ОНУ
2016

УДК 378.141.001.12(477)(075.8)

ББК 75.584(4Ук)7-21я81

Т338

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 29 березня 2016 р.

Рецензенти:

І. І. Бабин, професор Національного університету «Львівська політехніка», кандидат педагогічних наук, представник Європейської Робочої групи «Структурні реформи в Європейському просторі вищої освіти – 2018» (Європейська комісія, Рада Європи);

В. Й. Кресюн, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, перший проректор Одеського національного медичного університету;

Н. В. Кузнєцова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Відповідальні редактори:

О. В. Запорожченко, проректор з науково-педагогічної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова, кандидат біологічних наук, доцент;

В. М. Хмарський, проректор з науково-педагогічної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова, голова Науково-методичної ради, доктор історичних наук, професор.

Укладачі:

Л. А. Раскола, кандидат хімічних наук, доцент, заступник декана хімічного факультету, член Науково-методичної ради ОНУ імені І. І. Мечникова;

О. М. Ружицька, кандидат біологічних наук, доцент, заступник голови Науково-методичної ради ОНУ імені І. І. Мечникова, голова навчально-методичної комісії біологічного факультету.

Т338 **Теоретико-методичні** засади розроблення освітніх програм :
Методичний посібник / Л. А. Раскола, О. М. Ружицька, за ред.
О. В. Запорожченко, В. М. Хмарського. – Одеса: Одеський
національний університет імені І. І. Мечникова, 2016. – 68 с.

У представленому методичному посібнику наведено теоретико-методичні основи розроблення освітніх програм та їхніх профілів. Посібник призначений для ознайомлення науково-педагогічних працівників ОНУ імені І. І. Мечникова з основними нормативно-методичними засадами, принципами та поняттями, що стосуються розробки складових частин освітніх програм та їхніх профілів; методологією побудови та загальною структурою таких документів; містить приклади оформлення і може бути використаний при розробленні освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти різних освітніх рівнів та спеціальностей.

УДК 378.141.001.12(477)(075.8)

ББК 75.584(4Ук)7-21я81

© Л. А. Раскола, О. М. Ружицька, 2016

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2016

З М І С Т

ВСТУП	5
1. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Тезаурус	6
1.2. Рівні та ступені вищої освіти	10
1.3. Європейські та національна рамки кваліфікацій	12
1.4. Міжнародна стандартна класифікація освіти	15
1.4.1. <i>Орієнтація програми</i>	17
1.4.2. <i>Завершення рівня і доступ до більш високих рівнів освіти</i>	18
1.4.3. <i>Критерії тривалості і сукупної тривалості програм</i>	19
1.4.4. <i>Рівні освіти</i>	21
2. МЕТОДОЛОГІЯ ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇЇ ПРОФІЛЮ	31
3. СТРУКТУРА ПРОФІЛЮ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	40
4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ В ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	47
ДОДАТОК 1. Приклад оформлення профілю освітньої програми	50
ДОДАТОК 2. Приклад оформлення освітньої програми	58

ВСТУП

Приєднання України до Болонського процесу, інтеграція в європейський простір вищої освіти, прийняття нового Закону України «Про вищу освіту» ставлять перед науково-педагогічними працівниками сфери вищої освіти нові завдання, насамперед побудову та реалізацію освітніх програм, в основу яких покладено компетентністний підхід. Треба зазначити, що прийняття закону надає вищим навчальним закладам певну автономію, і вони мають самостійно дбати про зміст, наповнення та якість освітніх програм, включаючи відповідність потребам сучасного суспільства.

Підготовка висококваліфікованих фахівців різних спеціальностей є нагальною необхідністю та важливим фактором стійкого розвитку науки і техніки в Україні. У зв'язку із цим виникла необхідність розробки методичних матеріалів, що в стислому вигляді надають інформацію про структуру, методологію побудови освітніх програм та їхніх профілів. Наявність таких матеріалів сприятиме забезпеченню єдиного методичного підходу до розробки й оформлення цього виду документації в ОНУ імені І. І. Мечникова.

У представленому методичному посібнику наведено теоретико-методичні основи розроблення освітніх програм та їхніх профілів. Посібник призначений для ознайомлення науково-педагогічних працівників ОНУ імені І. І. Мечникова з основними нормативно-методичними засадами, принципами та поняттями, що стосуються розробки складових частин освітніх програм та їхніх профілів; методологією побудови та загальною структурою таких документів; містить приклади оформлення і може бути використаний при розробленні освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти різних освітніх рівнів та спеціальностей.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Тезаурус

Закон України «Про вищу освіту» регламентує основні засади функціонування вищої освіти, окреслює поняття, що характеризують сучасну систему вищої освіти [1].

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС [1].

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС [1].

Освітня (освітньо-професійна/освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їхнього вивчення, кількість

кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також містить очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти [1].

Основні терміни знаходять розкриття також у спеціальній літературі.

Освітня програма спеціалізації – окрема індивідуальна композиція навчальних дисциплін, методів, результатів навчання, що в сукупності забезпечують як нормативні, так і додаткові результати навчання і компетентності випускника освітньої програми [2].

Освітні програми спеціалізацій у межах спеціальності мають забезпечити реалізацію:

- стандартизованих компетентностей та результатів навчання для певної спеціальності;
- додаткових компетентностей та результатів навчання спеціалізації.

Освітню програму затверджують в установленому законодавством порядку згідно Закону України «Про вищу освіту» (стаття 36): «Вчена рада вищого навчального закладу затверджує освітні програми та навчальні плани для кожного рівня вищої освіти та спеціальності» [1].

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності (стаття 10).

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми (стаття 10):

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

На підставі освітньої програми за кожною спеціальністю розробляється навчальний план, у якому вказуються перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю (стаття 10) [1].

Формальна освіта – інституціалізована, цілеспрямована, спланована за участю державних організацій і визнаних державою приватних організацій освіта, що в цілому становить систему формальної освіти країни з надання визнаних національною владою кваліфікацій [9].

Неформальна освіта – освіта, що інституціалізована, цілеспрямована і спланована та забезпечує надання освітніх послуг без визнаних державою кваліфікацій. Вона є додатковою та/або альтернативою формальній освіті в навчанні впродовж усього життя особи [8].

Компетентності та результати навчання є основними категоріями студентоцентрованого навчання. Ці два терміни на сьогодні є ключовими у Європейському просторі вищої освіти [2].

Студентоцентроване навчання є процесом якісного перетворення в навчальному середовищі для студентів та інших осіб, які навчаються, спрямованого на підвищення їхньої самостійності (автономії) та критичної здатності за допомогою підходу, зорієнтованого на результат.

Поняття студентоцентрованого навчання можна звести до таких елементів:

- опора на активне, а не пасивне навчання;
- акцент на критичне та аналітичне навчання і розуміння;
- підвищена відповідальність і підзвітність з боку студента;
- більша самостійність (автономія) студента;
- вдумливий підхід до освітнього процесу з боку і особи, яка навчається, і викладача [12].

Компетентність означає доведену здатність використовувати знання, навички та особисті, соціальні та/або методологічні здатності в робочих або навчальних ситуаціях і в професійному та особистісному розвитку. Компетентності можуть бути загальними або предметно-специфічними (фаховими). Набуття компетентностей є метою освітнього процесу та освітньої програми [12].

На сьогодні загальноприйнятим є поділ компетентностей на дві групи: загальні та предметно-специфічні.

Загальні компетентності формуються у здобувача вищої освіти в процесі навчання за даною освітньою програмою, але мають універсальний характер і можуть бути перенесені з контексту однієї освітньої програми в іншу.

Предметно-специфічні (фахові) компетентності безпосередньо пов'язані із спеціальними знаннями у предметній галузі, визначають специфіку (галузі знань/предметної області/спеціальності) освітньої програми та кваліфікацію випускника, забезпечують індивідуальність кожній освітній програмі [2, 4, 12, 13].

Результати навчання відображають рівень компетентностей, якого досяг студент, перевірений оцінюванням, є визначенням того, що студент знає, розуміє та здатний робити після завершення процесу навчання. Їх формулює академічний персонал (науково-педагогічні працівники) за участю студентів та інших зацікавлених сторін. Для того, щоб полегшити оцінювання, ці визначення мають бути вимірюваними [12].

1.2. Рівні та ступені вищої освіти

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» (стаття 5) підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими та науковими програмами на таких рівнях вищої освіти:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий) рівень;
- науковий рівень.

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

- молодший бакалавр;
- бакалавр;
- магістр;
- доктор філософії;
- доктор наук [1].

Таблиця 1.1.

Рівні, ступені освіти та обсяги освітніх програм

Рівень освіти	Ступінь освіти	Освітня програма	Обсяг програми, кредитів ЄКТС
Початковий	Молодший бакалавр	освітньо-професійна	90-120
Перший	Бакалавр	освітньо-професійна	180-240
Другий	Магістр	освітньо-професійна	90-120
		освітньо-наукова*	120
Третій	Доктор філософії (PhD) (перший науковий ступінь) на основі ступеня магістра	освітньо-наукова	30-60
Науковий	Доктор наук (другий науковий ступінь) на основі ступеня доктора філософії	—	—

*Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

1.3. Європейські та національна рамки кваліфікацій

Під час розроблення освітньої програми насамперед треба визначитися з рівнем кваліфікації, яка буде присвоєна, що визначається на основі відповідного національного законодавства та прийнятих рамок кваліфікацій (європейських, національних, галузевих). Існують дві європейські рамки кваліфікацій.

Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (РК ЄПВО) (The framework of qualifications for the European Higher Education Area – “QF for the EHEA”) прийнята у 2005 році на конференції Європейських Міністрів, відповідальних за вищу освіту [4, 5].

РК ЄПВО (QF for the EHEA) – це всеохоплювальна рамка (шкала) кваліфікацій, яка розроблена для вищих навчальних закладів/закладів вищої освіти Європи. Вона описує три послідовні цикли вищої освіти, а також короткий цикл [12]:

- короткий - 90-120 кредитів ;
- перший (бакалаврський) – 180-240 кредитів;
- другий (магістерський)- 90-120 кредитів;
- третій (докторський) – 30-60 кредитів.

РК ЄПВО (QF for the EHEA) базується на Дублінських дескрипторах (індикаторах освітніх рівнів), що складаються з п'яти видів компетентностей (результатів навчання) [7]:

- 1) знання і розуміння;
- 2) застосування знань і розуміння;
- 3) формування суджень;
- 4) комунікація;
- 5) здатність до подальшого навчання, розвитку.

На основі цих дескрипторів можливо класифікувати за рівнями кваліфікації освітні програми, порівнювати їх між собою, визнавати документи про вищу освіту.

Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (ЄРК НВЖ) (The European Qualifications Framework for lifelong learning – “EQF for LLL”) ухвалена у 2008 році Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу [4, 5, 6, 12].

ЄРК НВЖ (EQF for LLL) - загальний системний опис восьми (1-8) кваліфікаційних рівнів, які охоплюють весь спектр кваліфікацій, здобутих у процесі формального, неформального, інформального навчання, зокрема загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти. Дескрипторами кваліфікаційних рівнів ЄРК є знання, уміння, компетентності.

Навчання впродовж життя як інструмент для розвитку охоплює загальну освіту й освіту дорослих, професійну освіту та підготовку, а також вищу освіту.

Вісім рівнів охоплюють весь діапазон кваліфікацій, починаючи від тих, які отримують після обов'язкової освіти, до тих, які присвоюють на найвищому рівні академічної, професійної, професійно-технічної освіти та підготовки [12].

При створенні EQF for LLL використовують такі дескриптори:

- 1) знання (теоретичні та/або фактологічні);
- 2) уміння, навички (когнітивні та практичні);
- 3) компетентності (автономність та відповідальність).

Національна рамка кваліфікацій в Україні (НРК) була затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки

кваліфікацій» [7] і містить опис десяти кваліфікаційних рівнів (від 0 до 9), які охоплюють усі рівні вітчизняної системи освіти. При цьому зростанню порядкового номеру кваліфікаційного рівня відповідає зростання рівня складності відповідних кваліфікацій.

Основними дескрипторами НРК є :

- 1) знання;
- 2) уміння (когнітивні та практичні);
- 3) комунікація;
- 4) автономність і відповідальність;
- 5) інтегральна компетентність [4, 7].

В цілому система дескрипторів вітчизняної НРК узгоджується як із Європейською рамкою кваліфікацій для навчання впродовж життя, так і з Рамкою кваліфікації Європейського простору вищої освіти. Введена до НРК України інтегральна компетентність відображує здатність власника кваліфікації певного рівня виконувати завдання та вирішувати завдання певного рівня складності у процесі навчання або професійної діяльності.

Описи кваліфікаційних рівнів НРК України наведено в тексті постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [7].

НРК в Україні затверджена як узагальнена структура, за допомогою якої мають бути описані та порівняні кваліфікації (освітні та професійні), не містить назв і опису конкретних кваліфікацій, типів кваліфікацій, зокрема – кваліфікацій вищої освіти.

На теперішній час сертифікація НРК в Україні не здійснювалась, і тому НРК формально не є зіставленою з Європейськими рамками кваліфікацій. Прогнозоване зіставлення кваліфікаційних рівнів НРК,

які пов'язані з вищою освітою, з кваліфікаційними рівнями Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя та циклами Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти наведено нижче в таблиці 1.2. [3, 8].

Таблиця 1.2.

**Зіставлення кваліфікаційних рівнів НРК з Європейськими
рамками кваліфікацій**

ЄРК НВЖ (EQF for LLL)	РК ЕПВО (QF for the ENEA)	НРК (прогноз)	Кваліфікації вищої освіти (прогноз)
Рівень 1		Рівень 1	
Рівень 2		Рівень 2	
Рівень 3		Рівень 3	
Рівень 4		Рівень 4	
Рівень 5	короткий цикл	Рівень 5	молодший бакалавр
Рівень 6	перший цикл	Рівень 6	бакалавр
Рівень 7	другий цикл	Рівень 7	магістр
Рівень 8	третій цикл	Рівень 8	доктор філософії
		Рівень 9	доктор наук

1.4. Міжнародна стандартна класифікація освіти

Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО) є основою для класифікації освітньої діяльності, і виражена у відповідних програмах та підсумкових кваліфікаціях згідно з категоріями, узгодженими на міжнародному рівні [8]. Вихідною одиницею класифікації МСКО є національні (та субнаціональні) освітні програми і відповідні визнані освітні кваліфікації.

Освітня програма – це узгоджений комплекс або послідовність видів освітньої діяльності чи комунікації, що сплановані та організовані для досягнення наперед поставлених навчальних цілей чи виконання конкретних освітніх завдань упродовж певного тривалого періоду. Освітні програми поділяють на:

- програми, що охоплюють два і більше рівнів МСКО;
- послідовні програми в межах одного рівня;
- модульні програми (без чітко визначеної послідовності) [8].

МСКО охоплює освітні програми формальної та неформальної освіти, доступні індивідууму протягом життя.

Формальна освіта – інституціалізована, цілеспрямована, спланована за участю державних організацій і визнаних державою приватних організацій освіта, що в цілому становить систему формальної освіти країни з надання визнаних національною владою кваліфікацій [9].

Неформальна освіта – освіта, що інституціалізована, цілеспрямована і спланована та забезпечує надання освітніх послуг без визнаних державою кваліфікацій. Вона є доповненням і/або альтернативою формальній освіті в навчанні впродовж усього життя особи [8].

МСКО охоплює програми формальної та неформальної освіти [9].

Також розрізняють такі типи навчання:

- формальне;
- неформальне;
- інформальне;
- випадкове або несистемне.

Кваліфікації, що визнані національними органами управління освітою, незалежно від того, як вони отримані, використовують для оцінки рівня досягнутої освіти. МСКО не охоплює програми інформального та випадкового або несистемного навчання, а також кваліфікації, які невизнані.

У межах рівнів освіти програми класифікуються за додатковими параметрами [8, 9]:

- *орієнтація програми,*
- *завершення рівня,*
- *доступ до більш високого рівня,*
- *положення в національній системі кваліфікацій.*

Критерії класифікації за МСКО відображують ступінь складності (за рівнями) і спеціалізації (за галузями) змісту освітньої програми. Класифікація програм спрямована на відображення повного спектру можливих шляхів переходу з однієї освітньої програми на іншу [9].

1.4.1. Орієнтація програми

Орієнтація розрізняється за рівнями 2-5 із можливістю застосування на рівнях 6-8. Існують дві категорії (типи): *загальна і професійна освіта*. На рівнях вищої (третинної) освіти використовують відповідно терміни *академічна і професійна освіта*.

Загальна освіта – розширює загальні знання, уміння, інші компетентності, часто спрямована на підготовку до навчання на більш високому рівні або на поглиблену підготовку на тому самому рівні, на формування основи для навчання впродовж життя. Ця освіта не спрямована на підготовку до працевлаштування за певною професією та на отримання затребуваної на ринку праці кваліфікації.

Професійна освіта – спрямована на набуття знань, умінь, інших компетентностей для роботи за певним видом або видами професійної діяльності (професій, занять). Її здобуття веде до отримання затребуваних на ринку праці професійних кваліфікацій, які визнаються національною владою або ринком праці як професійно орієнтовані [9].

1.4.2. Завершення рівня і доступ до більш високих рівнів освіти

Освітні програми рівнів МСКО 1 і 2 (а іноді рівнів МСКО 3 і 4) не завжди завершуються отриманням кваліфікації. В цих випадках для визначення успішного завершення замість «кваліфікації» слід використовувати інші критерії, наприклад, відвідування повного останнього року програми або доступ до більш високого рівня освіти. Програми рівнів МСКО 1-3 завжди вважаються успішно завершеними, коли отримана кваліфікація відкриває прямий доступ до більш високого рівня МСКО. У випадку з рівнем МСКО 3 «вищий рівень» означає доступ до рівнів МСКО 5, 6 або 7.

Програми рівнів 6 і 7 розрізняються їхнім положенням у національній системі ступенів (кваліфікацій). На кожному з рівнів 6 і 7 можуть існувати програми першого, другого та подальшого ступенів (кваліфікацій). Програми рівня МСКО 6, які не вимагають попереднього завершення інших програм рівня 6 під час вступу, класифікуються як програми *першого ступеня*. Решта програм рівня МСКО 6 класифікуються як програми другого ступеня. Програми рівня МСКО 7, які не вимагають попереднього завершення рівня 6 для вступу, класифікуються як програми *першого ступеня*. Інші програми рівня 7 можуть вимагати завершення програм рівня 6 або інших програм рівня 7 [9].

1.4.3. Критерії тривалості і сукупної тривалості програм

МСКО 6: тривалість програми Бакалавра або її еквівалента, як правило, становить від 3 до 4 і більше років, якщо програма безпосередньо є наступною за рівнем МСКО 3, і 1-2 роки, якщо програма є наступною за іншою програмою рівня МСКО 6;

МСКО 7: тривалість програми Магістра або її еквівалента, як правило, становить від 1 року до 4 років, якщо програма є наступною за рівнем МСКО 6, або від 5 до 7 років, якщо програма безпосередньо є наступною за рівнем МСКО 3.

МСКО 8: тривалість становить не менше 3 років.

Кодування освітніх програм і рівнів отриманої освіти здійснюється за допомогою тризначного коду. МСКО пропонує перелік відповідних тризначних кодів, у яких:

- перша цифра означає рівень (табл. 1.3.);
- друга цифра означає орієнтацію (табл. 1.4.);
- третя цифра – рівень завершення і статус кваліфікації (табл. 1.5.) [9].

Таблиця 1.3.

Програми та їх рівні за МСКО (перша цифра)

МСКО-програми		МСКО-рівень	
5	Короткий цикл третинної освіти	5	Короткий цикл третинної освіти
6	Бакалаврат або еквівалент	6	Бакалаврат або еквівалент
7	Магістратура або еквівалент	7	Магістратура або еквівалент
8	Докторантура або еквівалент	8	Докторантура або еквівалент
9	Не класифіковано	9	Не класифіковано

Таблиця 1.4.

Орієнтація програми (друга цифра)

МСКО-програми		МСКО-рівень	
4	Загальні/академічні	4	Загальні/академічні
5	Професійно-технічні/професійні	5	Професійно-технічні/професійні
6	Орієнтація програми не визначена	6	Орієнтація програми не визначена
7	Не застосовується	7	Не застосовується
8	Не застосовується	8	Не застосовується
9	Не класифікується	9	Не класифікується

Таблиця 1.5.

Рівень завершення і статус кваліфікації (третя цифра)

МСКО-програми		МСКО-рівень	
0	Не визначено	0	Не визначено
1	Визнане успішне завершення програми є недостатнім для завершення або неповного завершення рівня (відтак без безпосереднього доступу до більш високих рівнів освіти)	1	Не застосовується
2	Визнане успішне завершення програми є достатнім для часткового завершення рівня МСКО, але без безпосереднього доступу до програм більш високого рівня	2	Часткове завершення рівня – без безпосереднього доступу до програм більш високого рівня МСКО
3	Визнане успішне завершення програми є достатнім для завершення рівня МСКО, але без безпосереднього доступу до програм більш високого рівня	3	Завершення рівня – без безпосереднього доступу до програм більш високого рівня
4	Визнане успішне завершення	4	Завершення рівня – 3

МСКО-програми		МСКО-рівень	
	програми є достатнім для завершення рівня МСКО з безпосереднім доступом до програм більш високого рівня		безпосереднім доступом до програми на більш високому рівні
5	Програма першого ступеня - бакалаврат чи його еквівалент	5	Не застосовується
6	Програма тривалого першого ступеня - бакалаврат або магістратура чи їх еквівалент	6	Не застосовується
7	Програма другого або подальшого ступенів - після бакалаврату або його еквіваленту	7	Не застосовується
8	Програма другого або подальшого ступенів – після магістратури або її еквіваленту	8	Не застосовується
9	Не класифікується	9	Не класифіковано

1.4.4. Рівні освіти

Рівень МСКО 6 - бакалаврат або його еквівалент

Основні характеристики.

Програми рівня МСКО 6 призначені для отримання учасниками проміжних за складністю академічних і/або професійних знань, навичок і компетентностей, що ведуть до присвоєння першого ступеня або рівнозначної кваліфікації. На цьому рівні програми зазвичай ґрунтуються на теоретичній підготовці, можуть включати практичний компонент і спираються на новітні дослідження та/або провідний професійний досвід. Ці програми традиційно впроваджуються університетами або рівнозначними закладами вищої освіти.

Вступ до таких програм потребує завершення рівня 3 або 4 (з доступом до вищої освіти), інколи можливий вступ на основі рівня

5. Відкривають доступ до рівня 7, зазвичай не дають доступу до рівня

8. Підготовка дисертації не обов'язкова.

Критерії класифікації.

Для визначення бакалаврату або його еквіваленту важливі такі критерії:

- теоретична та/або професійна основа змісту;
- вимоги до вступу;
- тривалість (перший ступінь) програми ;
- положення в національній системі ступенів і кваліфікацій.

Додаткові критерії:

- кваліфікація науково-педагогічного персоналу;
- відсутність прямого доступу до програм рівня МСКО 8.

Програми, що охоплюють кілька рівнів МСКО

Не стосується.

Додаткові параметри

Програми рівня МСКО 6 розрізняють за двома параметрами:

- орієнтація програми;
- тривалість програми і положення в національній структурі ступенів і кваліфікацій.

Орієнтація програми: - академічна;
 - професійна,
 - не визначена.

Тривалість програми і положення в національній системі ступенів і кваліфікацій.

Для рівня МСКО 6 виокремлено такі чотири підкатегорії тривалості програми та положення в національній системі ступенів і кваліфікацій:

- програма в рамках першого ступеня на рівні бакалаврату або його еквіваленту із сукупною теоретичною тривалістю менше трьох років (на рівні третинної освіти), що є недостатнім для завершення рівня МСКО 6;

- програма першого ступеня на рівні бакалаврату або його еквіваленту із сукупною теоретичною тривалістю від трьох до чотирьох років (на рівні третинної (вищої) освіти);

- довгострокова програма першого ступеня на рівні бакалаврату або його еквіваленту із сукупною теоретичною тривалістю від чотирьох років (на рівні третинної освіти);

- програми другого або подальшого ступеня на рівні бакалаврату або його еквіваленту (після успішного завершення програми бакалаврату або його еквіваленту).

Кодифікацію та класифікацію програм на рівні МСКО 6 представлено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6.

Класифікація освітніх програм рівня МСКО 6

Орієнтація		Код програми	Опис
64	Бакалаврат або його еквівалент, академічна освіта	641	Недостатньо для завершення рівня
		645	Перший ступінь 3-4 роки
		646	Довгострокова програма першого ступеня (більше 4 років)
		647	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення бакалаврату або його еквіваленту)
65	Бакалаврат або його еквівалент,	651	Недостатньо для завершення рівня

Орієнтація		Код програми	Опис
	професійна освіта	655	Перший ступінь 3-4 роки
		656	Довгострокова програма першого ступеня (більше 4 років)
		657	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення бакалаврату або його еквіваленту)
66	Бакалаврат або його еквівалент, орієнтація не визначена	664	Недостатньо для завершення рівня
		665	Перший ступінь 3-4 роки
		666	Довгострокова програма першого ступеня (більше 4 років)
		667	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення бакалаврату або його еквіваленту)

Рівень МСКО 7 - магістратура або її еквівалент

Основні характеристики.

Програми рівня МСКО 7, як правило, призначені для надання учасникам поглиблених академічних та/або професійних знань, розвитку навичок і компетентностей, що ведуть до присвоєння другого ступеня або рівнозначної кваліфікації. Програми цього рівня можуть мати істотний науково-дослідницький компонент, але ще не ведуть до присудження кваліфікації доктора філософії або наук. Як правило, програми цього рівня мають теоретичну основу, але можуть містити практичний компонент і характеризуються високим рівнем досліджень або кращою професійною практикою. Традиційно вони впроваджуються в університетах або аналогічних навчальних

зкладах третинної (вищої) освіти. Як правило, програма передбачає підготовку дисертації.

Вступ до програм рівня 7 зазвичай потребує завершення рівня 6 або 7, для програм подовженої тривалості - рівнів 3 або 4, що надають доступ до вищої освіти. Програми рівня 7 мають істотно складніший зміст, ніж програми рівня 6, і зазвичай більш спеціалізовані. Після їх завершення, як правило, можна продовжувати освіту на рівні освіти 8, хоч не всі програми рівня 7 надають безпосередній доступ до рівня 8.

Критерії класифікації.

Для визначення магістратури або її еквіваленту важливі такі критерії:

Основні критерії:

- теоретична та/або професійна основа змісту;
- положення в національній системі ступенів і кваліфікацій;
- вимоги до вступу.

Додаткові критерії:

- мінімальна сукупна тривалість програм першого ступеня подовженої тривалості;
- прямий доступ до програм рівня МСКО 8.

Програми, що охоплюють кілька рівнів МСКО.

Не стосується.

Додаткові параметри.

Освітні програми рівня МСКО 7 розрізняють за двома параметрами:

- орієнтація програми;
- положення в національній структурі ступенів та кваліфікацій.

- Орієнтація програми:
- академічна;
 - професійна,
 - не визначена.

Положення в національній системі ступенів і кваліфікацій.

Для рівня МСКО 7 виокремлено такі чотири категорії положення в національній системі ступенів і кваліфікацій:

- програма в рамках першого ступеня на рівні магістратури або її еквіваленту із сукупною теоретичною тривалістю (на рівні третинної освіти) менше п'яти років, що є недостатнім для завершення рівня МСКО 7;

- довгострокова програма першого ступеня на рівні магістратури або її еквіваленту із сукупною теоретичною тривалістю (на рівні третинної освіти) не менше п'яти років (що не вимагає попередньої вищої освіти);

- програма другого і подальшого ступеня на рівні магістратури або її еквіваленту (після успішного завершення програми бакалаврату або його еквіваленту);

- другого і наступного ступеня на рівні магістратури або її еквіваленту (після успішного завершення іншої програми магістратури або її еквіваленту).

Кодифікацію та класифікацію програм на рівні МСКО 7 представлено в таблиці 1.7.

Рівень МСКО 8 – докторантура або її еквівалент

Основні характеристики.

Програми на рівні МСКО 8 призначені для підготовки до здобуття вищих дослідницьких кваліфікацій. Програми цього рівня

присвячені глибокому вивченню предмету та здійсненню самостійних оригінальних досліджень і, як правило, пропонуються тільки дослідницько орієнтованими закладами вищої освіти, такими, як університети. Докторські програми існують як в академічній, так і в професійній сферах.

Рівень 8 зазвичай завершується після представлення і захисту дисертації або еквівалентної письмової роботи, що є результатом оригінального дослідження, представляють істотний внесок у відповідну галузь знань та за якістю заслуговують на опублікування. Отже, такі програми зазвичай ґрунтуються на дослідженнях, як правило, керованих, хоч значною мірою самостійних, а не лише на вивченні курсів.

Таблиця 1.7.

Класифікація освітніх програм рівня МСКО 7

	Орієнтація	Код програми	Опис
74	Магістратура або її еквівалент, академічна освіта	741	Недостатньо для завершення рівня
		746	Довгострокова програма першого ступеня (не менше 5 років)
		747	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення програми бакалаврату або його еквіваленту)
		748	Другий або подальший ступінь (після успішного завершення магістратури або її еквіваленту)
75	Магістратура або її еквівалент, професійна освіта	751	Недостатньо для завершення рівня

Орієнтація		Код програми	Опис
		756	Довгострокова програма першого ступеня (не менше 5 років)
		757	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення програми бакалаврату або його еквіваленту)
		758	Другий або подальший ступінь (після успішного завершення магістратури або її еквіваленту)
76	Магістратура або її еквівалент, орієнтація не визначена	761	Недостатньо для завершення рівня
		766	Довгострокова програма першого ступеня (не менше 5 років)
		767	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення програми бакалаврату або його еквіваленту)
		768	Другий або подальший ступінь (після успішного завершення магістратури або її еквіваленту)

Вступ до програм рівня МСКО 8 зазвичай передбачає успішне завершення певної програми рівня 7. Кваліфікації рівня 8 надають доступ до професійної діяльності з високими вимогами щодо академічної компетентності та до посад дослідницького характеру в державних установах і промисловості, а також викладацьких посад у закладах вищої освіти, що пропонують освітні програми рівнів 6, 7 і 8.

Критерії класифікації.

Для визначення докторантури або її еквіваленту важливі критерії:

Основні критерії:

- вимоги щодо письмової роботи;
- мінімальна тривалість програми;
- вимоги до вступу.

Додаткові критерії:

- докторський ступінь/кваліфікація, що вимагається для певної професійної діяльності.

Програми рівня 8 потребують щонайменше трьох років повного стаціонарного навчання, відповідно сукупна тривалість становить принаймні сім років стаціонарної вищої освіти.

Здобуття кваліфікації на рівні 8 часто є умовою для отримання науково-педагогічної посади в закладах вищої освіти, які пропонують програми на рівнях 6, 7 і 8, а також дослідницької посади в державному чи промисловому секторах.

Програми, що охоплюють кілька рівнів МСКО.

Не стосується.

Додаткові параметри.

Освітні програми рівня МСКО 8 розрізняють за одним параметром:

- орієнтація програми.

Орієнтація програми:

- академічна;

- професійна.

Кодифікацію та класифікацію програм на рівні МСКО 8 представлено в таблиці 1.8.

Класифікація освітніх програм рівня МСКО 8

Орієнтація		Код програми	Опис
84	докторантура або її еквівалент, академічна освіта	841	Недостатньо для завершення рівня
		844	Достатньо для завершення рівня
85	докторантура або її еквівалент, професійна освіта	851	Недостатньо для завершення рівня
		854	Достатньо для завершення рівня
86	докторантура або її еквівалент, орієнтація не визначена*	861	Недостатньо для завершення рівня
		864	Достатньо для завершення рівня

*Використовується на рівні 8 за відсутності міжнародно погоджених визначень академічної та професійної орієнтацій вищої освіти.

2. МЕТОДОЛОГІЯ ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇЇ ПРОФІЛЮ

Перед початком роботи з розробки освітньої програми необхідно визначитися [2, 10]:

- чи є потреба на регіональному та державному рівнях у таких фахівцях (в такій програмі), чи забезпечить ця програма студентам пріоритет на ринку праці;

- чи існують необхідні ресурси для створення та реалізації програми у ВНЗ;

- чи буде програма юридично визнаною в інших країнах.

1) Визначення профілю програми

Профіль програми представляє відмінні риси програми та має відобразити найбільш суттєву інформацію про освітню програму. Він визначає предметну галузь, до якої належить ця освітня програма, її рівень (перший, другий, третій цикли) та специфічні особливості цієї програми, що відрізняють її від інших подібних програм. У профілі також треба визначити орієнтацію та вказати тип програми (загальна чи спеціалізована), визначити ключові компетентності, описати потенційні галузі, де випускники зможуть знайти місце роботи, а також зазначити внесок програми для розвитку особистого та громадянського рівня культури.

Профіль програми може бути самодостатнім документом (наприклад, у інформаційному пакеті університету), або частиною Додатку до диплома [2,10,11].

2) Визначення програмних компетентностей

Використання результатів навчання під час розроблення та реалізації освітніх програм ЄКТС сприяє зміні парадигми від «навчання, орієнтованого на викладача» до «навчання, орієнтованого на студента», що робить студента центром освітнього процесу та є концептуально важливою особливістю ЄКТС.

Новий тип навчання демонструє розробку нових підходів до викладання і навчання, навчальних програм, що відображають практичний бік реалізації компетентнісного підходу у вищій освіті. У новому підході робиться акцент на результати навчання, які є головним підсумком освітнього процесу з точки зору дійсно набутих знань та їх розуміння, а не тільки засобів і методів навчання.

Компетентності є динамічним поєднанням знань, розуміння, навичок, умінь та здатностей. Розвиток компетентностей є метою навчальних програм. Компетенції формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах [4].

Програмні компетентності – найбільш важливі компетентності освітньої програми, які визначають специфіку та включаються в Профіль програми. Очікується, що програмні компетентності однакових програм у різних університетах є подібними чи такими, що можна порівняти між собою.

При визначенні програмних компетентностей необхідно їх розподілити на загальні та предметно-специфічні (фахові). Як зазначалося вище, на сьогодні такий поділ компетентностей є загальноприйнятим.

Загальні компетентності повинні бути багатофункціональними та комплексними, вони необхідні для досягнення безлічі важливих цілей і розв'язання різних проблем у різних контекстах, актуальними і застосовуваними в різноманітних сферах життя.

Загальні компетентності мають стимулювати розвиток вищого рівня мислення і розумових здібностей, допомагати в розвитку передових навичок розумової діяльності, таких, як критичне та аналітичне мислення, а також сприяти зростанню і розвитку ціннісних орієнтирів і суджень.

Проектом Tuning було запропоновано класифікацію загальних компетентностей за трьома категоріями:

міжособистісні компетентності, тобто індивідуальні здібності, пов'язані з умінням виражати почуття і стосунки, критичним осмисленням і здатністю до самокритики, а також соціальні навички, пов'язані з процесами соціальної взаємодії і співробітництва, вмінням працювати в групах, приймати соціальні та етичні зобов'язання;

інструментальні компетентності, які містять *когнітивні здібності*, здатність розуміти і використовувати ідеї та міркування; *методологічні здібності*, здатність розуміти і керувати навколишнім середовищем, організовувати час, будувати стратегії навчання, прийняття рішень і розв'язання проблем; *технологічні вміння*, вміння, пов'язані з використанням техніки, *комп'ютерні навички* та здібності інформаційного управління; *лінгвістичні вміння*, комунікативні компетенції;

системні компетентності, тобто поєднання розуміння, відносин і знань, що дає змогу усвідомлювати, як частини цілого співвідносяться одна з одною й оцінювати місце кожного з компонентів у системі, здатність планувати зміни з метою вдосконалення системи і конструювати нові системи [2].

Що стосується предметно-специфічних (фахових) компетентностей, то очевидно, що в силу їх предметної

специфічності, не може існувати жоден загальноприйнятий їх перелік. Так, за проектом Тюнінг велися дослідження щодо визначення спеціальних (фахових) компетентностей для дев'яти предметних областей: *Хімія, Математика, Науки про Землю, Історія, Європейські студії, Бізнес і менеджмент, Фізика, Освіта, Сестринська справа*. Матеріали даних досліджень окремо для кожної області (*Guidelines and Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in...*) є доступними. Як зазначалося вище, результати навчання відображають рівень компетентностей, якого досяг студент, перевірений оцінюванням, що є результатом навчання, тобто «визначенням того, що студент знає, розуміє та здатний робити після завершення процесу навчання» [12].

Стосовно *класифікації* предметно-специфічних (фахових) компетентностей, то у більшості випадків вони поділяються на три види: *знання і розуміння* в предметній галузі, *когнітивні уміння та навички* в предметній галузі, *практичні навички* в предметній галузі [2].

3) Формулювання програмних результатів навчання

Необхідно сформулювати 15-20 програмних результатів навчання відповідно до ключових програмних компетентностей [2, 4, 10, 12].

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-20 тверджень, які виражають, що студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчальної програми [14].

Результати навчання – формулювання того, що повинен знати, розуміти, бути здатним продемонструвати студент після завершення навчання. Вони можуть належати до окремого модуля курсу або

також до періоду навчання (програми першого, другого чи третього циклів). Результати навчання повинні адекватно відображати контекст, рівень, масштаби і зміст програми [10,14].

Результати навчання повинні бути:

- короткими, зрозумілими та взаємно узгодженими;
- досяжними в межах визначеного навчального навантаження;
- пов'язаними з відповідними навчальними заходами, методами

та критеріями оцінювання[12].

Програма Tuning визначає відмінність між результатами навчання та компетентностями в тому, що перші формулюються викладачами на рівні навчальної програми, а також на рівні окремої дисципліни, а компетентності набуваються особами, що навчаються.

Принципи конструювання результатів навчання, вимоги і приклади до формулювань результатів навчання та компетентностей детально представлено в роботі [2].

4) Вирішення питання щодо модуляризації освітньої програми

Модуль. Навчальний компонент освітньої програми, у якій кожний такий компонент містить однакову або кратну кількість кредитів ЄКТС. У різних країнах, освітніх документах модуль може означати *компонент освітньої програми, курс, навчальну дисципліну, групу навчальних дисциплін.*

Модуляризація. Підхід до побудови освітньої програми, при якому її компоненти (курси/навчальні дисципліни) мають однаковий або кратний вимір.

За проектом Tuning та Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою рекомендовано такі варіанти кредитних вимірів: 5-10-15 або 6-9-12-15.

Іншими словами, слід вибрати модульну або немодульну систему. В модульній системі кожній одиниці курсу може відповідати різна кількість кредитів, проте загальна кількість кредитів за повний навчальний рік має складати 60. В модульній системі курсовим одиницям/модулям призначається фіксована кількість кредитів, наприклад, 5, або кратне п'яти число [2, 12, 13].

5) Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля

При визначенні компетентностей необхідно звернути увагу на те, щоб їх рівень відповідав задекларованому рівню освіти та здійснювався послідовний розвиток компетентностей під час реалізації програми.

Необхідно вибрати загальні та предметно-специфічні (фахові) компетентності, які слід сформувати та покращити в кожному модулі на основі програмних компетентностей.

Сформулювати результати навчання для кожної компетентності, які слід розвинути у відповідній структурній одиниці освітньої програми.

Слід розуміти, що кожен окрему компетентність формують кілька навчальних дисциплін, методів, результатів навчання (колективна дія), і навпаки, кожні конкретні навчальні дисципліни, методи, результати навчання визначають (формують) кілька компетентностей (розподілена дія) [2, 4, 13].

6) Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання

При виборі форм організації освітнього процесу має бути врахована специфіка галузі знань та спеціальності, тому

співвідношення між формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять може бути різним.

Освітній процес у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять у вищих навчальних закладах є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- 3) консультація [(стаття50) 1].

Викладач повинен мати у своєму розпорядженні широкий асортимент підходів до навчання, викладання й оцінювання. Треба відзначити, що в межах кожного з методів навчання може бути велика різноманітність. Наприклад: читання лекції може бути у вигляді вербалізованого викладу своїх нотаток викладачем, студенти при цьому записують, а може бути і підхід, коли студенти повинні прочитати перед лекцією її текст, а під час лекції брати участь у презентації, дискутувати, обговорювати з лектором важливі часткові випадки та приклади.

Крім вище наведених, можуть використовуватись інші види роботи студентів: огляд літератури, складання резюме прочитаних матеріалів, проведення складних досліджень, написання статей, звітів, письмових робіт, підготовка до усної презентації та виступ із нею, головування та активна участь у засіданнях, керівництво командою або активна участь у командній роботі тощо.

Оцінювання досягнень результатів студентів може бути поточним та підсумковим. Поточний контроль здійснюється впродовж вивчення навчальної дисципліни. Метою підсумкового оцінювання студентів є визначення рівня сформованості компетентностей студента та результатів навчання протягом певного (зазвичай під час сесій) відрізка часу. Підсумкове оцінювання може проводитися в усній або письмовій формі [2, 4, 13].

Методи оцінювання охоплюють увесь спектр письмових, усних і практичних тестів/екзаменів, проектів і портфоліо, що використовуються для оцінювання прогресу студента і встановлення факту досягнення результатів навчання за освітнім компонентом або модулем. Критерієм оцінювання є опис того, що очікувано студент повинен зробити, щоб довести, що результату навчання досягнуто. Методи оцінювання та критерії, вибрані для освітнього компонента, повинні бути узгоджені з результатами навчання [12].

7) Перевірка охоплення загальних та предметно-специфічних (фахових) компетентностей

Перевірити розвиток загальних та предметно-специфічних компетентностей, чи всі вони покриваються модулями/одинацями освітньої програми [2].

8) Розроблення освітньої програми та її структурних одиниць

Підготувати опис програми та її структурних одиниць на основі профілю, програмних компетентностей, програмних результатів навчання, розподілу кредитів, визначених підходів до навчання та оцінювання [2].

9) Перевірка збалансованості та реалістичності програми

Перевірити, чи завершена програма збалансовано, чи кредити

присвоєні раціонально, чи студенти здатні завершити окремі дисципліни та всю навчальну програму, вклавшись у визначений час [2, 4].

10) Моніторинг та вдосконалення програми в процесі її реалізації

Під час реалізації освітньої програми важливо здійснювати моніторинг програми, її компонентів шляхом опитування студентів та працівників із метою оцінювання викладання, навчання й використовувати отриману інформацію для вдосконалення програми в цілому та її компонентів [2,4].

3. СТРУКТУРА ПРОФІЛЮ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Загальна інформація містить:

- *повну назву кваліфікації мовою оригіналу*. Доцільно внести назву кваліфікації англійською мовою (бажано – офіційний переклад). Треба переконатися, що вказана назва є такою ж самою, як у дипломі, Додатку до диплому, в акредитаційній інституції;

- *тип диплому (одиничний, подвійний, спільний) та обсяг програми (вказується в кредитах ЄКТС та/або в кількості років навчання)*;

- *навчальний заклад*. Офіційна назва навчального закладу(ів), який(і) присуджує(ють) кваліфікацію. У випадку спільних дипломів указуються всі навчальні заклади (назва, країна, ВНЗ-координатор);

- *організація, що здійснює акредитацію*. Національне агентство з питань якості освіти (Акредитаційна комісія України або інші, визначені чинним законодавством);

- *період уведення*. Вказати рік акредитації чи інституційної перевірки;

- *цикл/рівень*. Указати цикли/рівні програми в трьох Рамках: QF for ENEA, EQF та національній.

A. Мета навчальної програми

Коротка мета навчальної програми, коротке резюме.

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою.

B. Характеристика програми

1. Предметна галузь (дисципліна). Якщо програма є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується відсоток основних компонентів.

2. *Основний фокус програми та спеціалізації.* Наприклад: загальна освіта в предметній області, спеціалізації на вищих рівнях.

3. *Орієнтація програми.* Наприклад: теоретична, професійна, наукова, прикладна тощо.

4. *Особливості та відмінності.* Вказати особливості програми, які відрізняють її від інших подібних програм (необхідність практики, стажування за кордоном, іноземна мова викладання тощо).

С. Придатність до працевлаштування та подальшого навчання

1. *Придатність до працевлаштування.* Коротко вказати основні посади, місця праці, професійні можливості, доступ до професійної або державної акредитації тощо. У випадку регульованих професій вказати відповідний титул та права, з ним пов'язані. Бажане посилання на відповідну правову базу.

2. *Подальше навчання.* Вказуються всі можливості для продовження навчання на вищому рівні.

Д. Стиль викладання

1. *Підходи до викладання та навчання.* Коротко (до 3-х рядків) описати основні підходи, методи та технології, які використовуються в цій програмі. Наприклад: студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.

2. *Методи оцінювання.* Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проектна робота тощо.

Е. Програмні компетентності

1. *Загальні компетентності.* Надати перелік загальних компетентностей.

2. *Предметно-специфічні (фахові) компетентності.* Надати

перелік предметно-специфічних компетентностей (10-20 компетентностей загалом). Бажано навести коментар до кожної з компетентностей. Можлива додаткова внутрішня класифікація компетентностей (насамперед, предметно-специфічних в залежності від спеціалізації).

Г. Програмні результати навчання

Навести перелік основних результатів навчання. Студент після успішного завершення програми має продемонструвати заплановані знання, уміння, здатності тощо. При формулюванні програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті Tuning.

Особливо важливою є мова формулювання Програмних результатів навчання, зазвичай формулювання повинне містити 5 основних елементів:

- активна вербальна форма (випускник: продемонстрував здатність, може продемонструвати знання, демонструє спроможність до);
- вказування типу результатів навчання (РН) (знання, навички тощо);
- тематична галузь: спеціальні чи загальні, предметна галузь, особливі навички тощо;
- очікуваний стандарт або рівень;
- масштаб та контекст [2, 10, 11].

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

В ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Загальна інформація (титул програми) містить:

Офіційна назва навчального закладу, який присуджує кваліфікацію.

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова.

У випадку спільних дипломів указуються всі навчальні заклади (назва, країна, ВНЗ-координатор).

Назва освітньої програми. Освітньо-наукова, освітньо-професійна.

Рівень вищої освіти. Визначається згідно статті 5 Закону України «Про вищу освіту» (одне з наведеного):

- перший (бакалаврський);
- другий (магістерський);
- третій (освітньо-науковий);
- науковий рівень.

Галузь знань. Зазначаються шифр та назва галузі знань згідно Переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ від 29.04.2015 № 266).

Спеціальність та спеціалізація, за якими здійснюється підготовка фахівців. Зазначаються код та найменування спеціальності згідно Переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ від 29.04.2015 № 266).

Ступінь, що присвоюється. Визначається згідно статті 5 Закону України «Про вищу освіту» (одне з наведеного):

- молодший бакалавр;
- бакалавр;
- магістр;
- доктор філософії.

Освітня кваліфікація, що присвоюється. Кваліфікація освіти визначається згідно статті 7 Закону України «Про вищу освіту» і складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію, та в певних випадках може бути зазначена професійна кваліфікація.

Тип диплому та обсяг програми: одиничний, подвійний, спільний. Обсяг указується в кредитах ЄКТС та/або в кількості років навчання.

Вступ

1. Нормативні посилання

2. Мета освітньої програми. *Опис актуальності та мети освітньої програми.*

3. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою та вимоги до професійного відбору вступників

4. Характеристика програми

Предметна галузь (дисципліна). Якщо програма є мульти- чи міждисциплінарною, то вказати відсоток основних компонентів.

Основний фокус програми та спеціалізації. Наприклад: загальна освіта в предметній галузі, спеціалізації на вищих рівнях.

Орієнтація програми. Наприклад: теоретична, професійна, наукова, прикладна тощо.

Особливості та відмінності. Вказати особливості програми, які відрізняють її від інших подібних програм (необхідність практики, стажування за кордоном, іноземна мова викладання тощо).

5. Академічні права випускників. Вказати можливості продовження освіти, вимоги та (або) рекомендації щодо післядипломної освіти.

6. Придатність до працевлаштування та подальшого навчання. Вказати місця, організації, підприємства, де можуть працювати випускники, а також які професійні роботи здатний виконувати випускник, та які первинні посади може обіймати згідно з державним класифікатором професій.

7. Підходи до викладання, навчання та оцінювання. Описати основні підходи, методи та технології викладання, які використовуються в цій програмі.

8. Форми атестації здобувачів вищої освіти. Описати вимоги до атестації здобувачів вищої освіти за конкретною спеціальністю (публічний захист (демонстрація) випускової роботи та/або атестаційний (комплексний) екзамен тощо).

9. Компетентності випускників ОНУ імені І. І. Мечникова
Навести перелік програмних компетентностей у вигляді таблиці (Додаток 2, таблиця 1). Загальні компетентності: міжособистісні; системні; інструментальні. Фахові (предметно-специфічні) компетентності: фахові загальні; фахові спеціальні.

10. Результати навчання відповідно до компетентностей
Сформулювати результати навчання (уміння та навички) відповідно до компетентностей та навести у вигляді таблиці (Додаток 2, таблиця 2).

11. Результати навчання та компетентності відповідно до кожного модуля. Інформацію навести у вигляді таблиці (Додаток 2, таблиця 3).

12. Зміст освітньої програми, навчальний час за циклами підготовки, навчальними дисциплінами, практиками та шифри сформованих компетентностей. Указати розподіл кредитів та навчального часу освітньої програми за циклами підготовки, навчальними дисциплінами, практиками. Інформацію навести у вигляді таблиці (Додаток 2, таблиці 4 та 5).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1. Закон України „Про вищу освіту” від 01.07.2014 р.[Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / за ред. В. Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
3. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія/ [В. Бугров, А. Гожик, К. Жданова, та ін]; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 156 с.
4. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
5. Захарченко В. М. Національна рамка кваліфікацій та освітні програми і кваліфікації [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.htm>
6. Европейская квалификационная рамка для обучения в течение всей жизни (EQF)/Люксембург: Европейская комиссия. Офіс офіціальних публікацій Європейського союзу, 2008. – 15 с. В русскоязычном варианте (2009) – 26 с.
7. Національна рамка кваліфікацій / [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України № 1341 від 23 листопада

2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». -
Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>

8. Луговий В. І. Національна рамка кваліфікацій та Міжнародна стандартна класифікація освіти [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-](http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html?start20)

[19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html?start20](http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html?start20)

9. Международная стандартная классификация образования МСКО 11/ Інститут статистики ЮНЕСКО: UNESCO-UIS, 2013.- 87 с.

10. Рашкевич Ю. М. Розроблення освітніх стандартів та освітніх програм [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html?limitstart=0>

11. Рашкевич Ю. М. Профіль програми. CoRe 2 project – “Competences in Recognition and Education 2” [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.tempus.org.ua/uk/korysna-informacija/publikaciji/678-rashkevychprogrammeprofile-.html>, <http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html?start=20>

12. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача / [Пер. з англ.; за ред. д-ра техн наук, проф. Ю. М. Рашкевич та д-ра пед. наук, проф. Ж. В. Таланової]. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.

13. Горылев А. И. Методология TUNING: компетентностный подход при определении содержания образовательных программ/

Горылев А. И., Пономарева Е. А., Русаков А. В. – Нижний Новгород: Электронное методическое пособие, 2011. – 46 с.

14. Рашкевич Ю. М. Компетентнісний підхід в побудові навчальних програм [Електронний ресурс] /Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?start=20>

Приклад оформлення профілю освітньої програми

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор _____ проф. І. М. Коваль
« _____ » _____ 20 р

ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Освітній рівень	<u>другий (магістерський)</u>
спеціальність	<u>102 «ХІМІЯ</u>
спеціалізація	<u>«ХІМІЯ»</u>

Одеса 20 ____

Розроблено робочою групою хімічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова:

- 1.
- 2.
- 3.

Схвалено Вченою радою хімічного факультету “ ____ ” _____
20__ р протокол № ____.

Затверджено Вченою радою ОНУ імені І. І. Мечникова “ ____ ”
_____ 20__ р
протокол № ____.

Профіль освітньо-наукової програми Академічна/освітня кваліфікація «Магістр хімії» Галузь знань/спеціальність – природничі науки/ 102 «Хімія»	
Тип диплому та обсяг програми	Одиничний ступінь, 120 кредитів ЄКТС
Нормативний термін навчання	2 роки
Вищий навчальний заклад	Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
Організація, що здійснює акредитацію	Акредитаційна комісія України
Період уведення	2014 рік
Рівень програми	РКЕПВО (QF for ENEA) - другий цикл, МСКО - 7 рівень, ЄРК НВЖ (EQF for LLL) - 7, НРК України - 7 рівень
А	Мета програми
	Підготовка висококваліфікованих та конкурентноспроможних фахівців, що широко ерудовані в галузі сучасних теоретичних концепцій різних розділів хімії; володіють методами синтезу й аналізу структури та властивостей речовин, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи та сучасними інформаційними технологіями, методологією наукової і педагогічної діяльності.
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою	
<p>На навчання для здобуття ступеня магістра приймаються особи, які здобули ступінь бакалавра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.</p> <p>Прийом на основі ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста на навчання для здобуття ступеня магістра здійснюється за результатами фахових вступних випробувань.</p> <p>Для конкурсного відбору вступників при прийомі на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста конкурсний бал обчислюється як сума результату фахового випробування, вступного екзамену з іноземної мови та додаткових показників, визначених правилами прийому до ОНУ імені І.І.Мечникова.</p> <p>Особа може вступити до ОНУ імені І.І.Мечникова для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра або освітньо-</p>	

кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, за умови успішного проходження додаткових вступних випробувань (співбесіда) з урахуванням середнього балу додатка до диплома бакалавра або спеціаліста.		
В	Характеристика програми	
1	Предметна галузь/ галузь знань	Хімія/ природничі науки
2	Фокус програми: загальна/ спеціальна	Загальна (академічна) вища освіта в предметній галузі хімія.
3	Орієнтація програми	Програма орієнтується на загальнонаукові уявлення про сучасні дослідження в галузі хімії з урахуванням специфіки роботи науково-дослідних установ, хімічних підприємств, компаній, ВНЗ. Програма має дослідницьку, практичну та викладацьку складові частини. Дослідницька частина є науково орієнтованою. Викладацька - є практично орієнтованою.
	Особливості програми	Програма містить велику складову компоненту практичної та науково-дослідної роботи студентів як виконаної самостійно, так і в наукових групах, що працюють над широким колом питань у галузі синтезу, аналізу структури і властивостей речовин, моніторингу й оцінки стану навколишнього середовища з подальшим упровадженням досягнень у виробництво та соціальну сферу.
С	Працевлаштування та продовження освіти	
1	Працевлаштування	Робочі місця в університетах або наукових організаціях, наукові посади в державних установах, контрольно-аналітичних лабораторіях, фармацевтичних підприємствах. Посади викладача в закладах середньої та вищої освіти.
2	Продовження освіти	Докторські програми (PhD) з хімії, фармакології або біології

Д		Стиль та методика навчання
1	Підходи до викладання та навчання	Комбінація лекцій, лабораторних, практичних занять із розв'язування наукових проблем, виконання дослідницьких лабораторних робіт, підготовка та виконання магістерської дисертації.
2	Система оцінювання	Письмові та усні екзамени, практика, презентації, есе, контрольні роботи, поточний контроль, захист магістерської дисертації.
Е		Програмні компетентності
	Загальні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до системного творчого мислення, наполегливість у досягненні мети професійної та науково-дослідницької діяльності. 2. Здатність створювати стратегію діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів. 3. Здатність до толерантних комунікаційних взаємодій. 4. Здатність до самостійної науково-дослідної діяльності, кваліфікованого узагальнення наукових і експериментальних даних, самостійної підготовки публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях, патентування отриманих досягнень. 5. Здатність до професійного спілкування іноземними мовами, зокрема англійською, із зарубіжними професійними партнерами; осмислення професійно орієнтованої та загальнонаукової іншомовної літератури, використання її в соціальній та професійній сферах. 6. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя. 7. Розуміння основ та законодавчої бази правової охорони об'єктів інтелектуальної власності та їх захисту в Україні та світі. 8. ...
	Фахові	1. Готовність до самостійної

висококваліфікованої експлуатації сучасного лабораторного й аналітичного обладнання та приладів з медичної та фармацевтичної хімії.

2. Підготовленість до здійснення організаційних заходів у галузі реалізації запланованих науково-дослідних робіт, контроль за дотриманням техніки безпеки і регламенту виконання робіт.
3. Здатність планувати хімічний експеримент із синтезу нових хімічних речовин різних типів, їхня ідентифікація, встановлення будови за допомогою фізичних і хімічних методів дослідження.
4. Здатність розробляти комплексний підхід до дослідження хімічної сполуки як матеріалу з певними властивостями відповідно до галузі застосування.
5. Спроможність виконання наукових досліджень із застосуванням сучасних методологічних основ реалізації експерименту, вміння документального оформлення результатів досліджень.
6. Знання про фізико-хімічні властивості, основні способи отримання, дослідження, застосування наночастинок і наноматеріалів у різних сегментах життєдіяльності.
7. Здатність проводити оцінку отриманих експериментальних даних за допомогою нормативно-правової документації.
8. Здатність до організації та проведення навчально-виховного процесу у вищій школі, організації педагогічної взаємодії з учнями та студентами.
9. Спроможність використовувати сучасні фізико-хімічні методи для дослідження неорганічних, органічних, координаційних, металоорганічних сполук та оцінки якості лікарських засобів.
10. ...

F.	Програмні результати навчання
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проводити аналіз, синтез, творче осмислення, оцінювання та систематизацію різноманітних інформаційних джерел для проведення хімічних досліджень із використанням новітніх методів, технології обробки та представлення інформації. 2. Вміти моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів дослідження, наявного апаратного забезпечення або створення нових методик, користуватися нормативно-правовими актами та нормативно-технічною документацією. 3. Володіти методами синтезу, аналізу структури і властивостей речовин у хімії, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи та інноваційної діяльності щодо комерціалізації результатів наукових досягнень. 4. Вміти використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання дослідів та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків. 5. Знати види і можливості нанотехнологій, пов'язаних із синтезом і модифікацією нанооб'єктів, а також вимірами розмірів і оцінкою морфології 0D, 1D, 2D, 3D нанооб'єктів, які вже застосовуються або можуть бути застосовані в хімії, хімічному аналізі, сенсорах, медицині і фармацевтиці (капсулювання і доставка ліків), електроніці, а також для вирішення завдань матеріалознавства та забезпечення якості життя людини. 6. Вміти конструювати рецептори та асоціати в супермолекулярному наближенні за допомогою сучасних комп'ютерних програм. 7. Володіти прийомами цілеспрямованого одержання модифікованих матеріалів для розробки високочутливих, селективних і експресних тест-методів, а також оптимізації умов цих визначень для рішення відповідних аналітичних завдань. 8. Вміти розробляти й проводити різні за формою навчання заняття, найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки студентів.

9. Вміти застосовувати хімічні та фізико-хімічні методи кількісного аналізу лікарських засобів.   10. Вміти обирати фізико-хімічний метод або сукупність методів установлення складу та будови координаційних сполук перехідних елементів та інтерпретувати дані їхніх фізико-хімічних досліджень.

Декан хімічного факультету
к.х.н., доцент

В. В. Менчук

Приклад оформлення освітньої програми

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

«Затверджую»

Ректор _____ проф. І. М. Коваль

«_____» _____ 20 р

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

(освітньо-наукова/ освітньо-професійна)

Освітній рівень другий (магістерський)

спеціальність _____

спеціалізація _____

Одеса 20____

Галузь знань _____

(шифр та назва)

Спеціальність _____

(код та найменування спеціальності)

Спеціалізація _____

(назва)

Ступінь, що присвоюється _____

(молодший бакалавр; бакалавр; магістр; доктор філософії)

Освітня кваліфікація _____

Тип диплому _____

(одиничний, подвійний, спільний)

Обсяг програми _____

(кредитів ЄКТС)

Нормативний термін навчання _____ **роки**

Схвалено Вченою радою ОНУ імені І. І. Мечникова

“ ” 20 року, протокол № .

РОЗРОБНИКИ:

ЗМІСТ

ВСТУП	
НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ.....	
МЕТА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	
ВИМОГИ ДО РІВНЯ ОСВІТИ ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧАТИ НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ, ТА ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ ВСТУПНИКІВ.....	
ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ.....	
ПРИДАТНІСТЬ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ПОДАЛЬШОГО НАВЧАННЯ.....	
ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ.....	
ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	
<i>Таблиця 1.</i> Перелік компетентностей випускників ОНУ імені І. І. Мечникова за спеціальністю _____.....	
<i>Таблиця 2.</i> Результати навчання, загальні та фахові компетентності випускників ОНУ імені І. І. Мечникова за спеціальністю _____.....	
<i>Таблиця 3.</i> Зміст підготовки здобувачів освітнього ступеня магістр за спеціальністю _____ та результати навчання.....	
<i>Таблиця 4.</i> Розподіл змісту освітньої програми, навчальний час за циклами підготовки, навчальними дисциплінами, практиками та шифри сформованих компетентностей.....	
<i>Таблиця 5.</i> Розподіл змісту освітньої програми та максимальний навчальний час за циклами підготовки.....	

ВСТУП

Освітня програма (освітньо-наукова, освітньо-професійна) є нормативним документом ОНУ імені І.І. Мечникова, у якому визначається термін, зміст навчання, нормативні форми атестації здобувачів вищої освіти.

Програма встановлює вимоги до випускників ОНУ імені І.І. Мечникова певної спеціальності та рівня освіти у вигляді переліку компетентностей і результатів навчання.

Освітня програма є обов'язковою для ОНУ імені І.І. Мечникова при підготовці здобувачів вищої освіти за спеціальністю _____, використовується для цілей ліцензування та акредитації, під час розроблення навчального плану, програм навчальних дисципліни і практик.

НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

Під час розробки використано посилання на такі нормативні документи:

- Закон України “Про вищу освіту” //

.....

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ОСВІТИ ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧАТИ НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ ТА ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ ВСТУПНИКІВ _____

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ

Предметна галузь _____.

Основний фокус програми та спеціалізації: загальна/ спеціальна вища освіта в предметній галузі _____

Орієнтація програми

Особливості програми

**АКАДЕМІЧНІ ПРАВА
ВИПУСКНИКІВ**

**ПРИДАТНІСТЬ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ПОДАЛЬШОГО
НАВЧАННЯ**

ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Перелік компетентностей випускників ОНУ імені
І. І. Мечникова за спеціальністю _____**

Компетентності	Шифр компетентності
ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Міжособистісні	КМО
	КМО.01
	КМО.02
	КМО...n
Системні	КС
	КС.01
.	КС...n
Інструментальні	КІ
	КІ.01
	КІ...n
ФАХОВІ (предметно-специфічні) КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Фахові загальні	КФЗ
	КФЗ.01
	КФЗ...n
Фахові спеціальні	КФС.01
	КФС...n

Таблиця 2

**Результати навчання, загальні та фахові компетентності
випускників ОНУ імені І. І. Мечникова за спеціальністю**

№	Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання (РН)
1		КМО.01	РН1
2			РН...n
3		КМО.02	РН1
4			РН...n
5		КФЗ.01	РН1
6			РН2
7			РН...n

Таблиця 3

**Зміст підготовки здобувачів освітнього ступеня магістр
за спеціальністю _____ та результати навчання**

Назва навчальної дисципліни або практики	Назва змістового модуля	Шифр компетентностей	Очікувані результати навчання
1	2	3	4
	І. Цикл загальної підготовки		
	ІІ. Цикл професійної підготовки		

Розподіл змісту освітньої програми, навчальний час за циклами підготовки, навчальними дисциплінами, практиками та шифри сформованих компетентностей

Назва навчальної дисципліни або практики	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин	Семестр	Шифр компетентностей, що мають бути сформовані
I. Цикл загальної підготовки				
Нормативні дисципліни				
Дисципліни вибору ВНЗ*				
Дисципліни вільного вибору студентів*				
II. Цикл професійної підготовки				
Нормативні дисципліни				
Дисципліни вибору ВНЗ*				
Дисципліни вільного вибору студентів*				

* за наявністю

Розподіл змісту освітньої програми та максимальний навчальний час за циклами підготовки

Цикл підготовки	Навчальний час за циклами (кредитів ЄКТС /академ.годин)	%
1	2	3
Загальний час навчальної підготовки:	120/3600	100
Цикл загальної підготовки , в т.ч.		
Нормативні дисципліни		
Дисципліни вибору ВНЗ		
Дисципліни вільного вибору		
Цикл професійної підготовки, в т.ч.		
Нормативні дисципліни		
Дисципліни вибору ВНЗ		
Дисципліни вільного вибору		

Офіційне видання

**Раскола Людмила Анатоліївна
Ружицька Ольга Миколаївна**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Методичний посібник

За редакцією авторів

Підп. до друку 04.05.2016. Формат 60x84/16.

Ум.-друк. арк. 3,95. Тираж 100.

Зам. № 1388.

Видавець і виготовлювач

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.

Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12

Тел. (048) 723-28-39. E-mail: druk@onu.edu.ua

Орієнтація		Код програми	Опис
	професійна освіта	655	Перший ступінь 3-4 роки
		656	Довгострокова програма першого ступеня (більше 4 років)
		657	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення бакалаврату або його еквіваленту)
66	Бакалаврат або його еквівалент, орієнтація не визначена	664	Недостатньо для завершення рівня
		665	Перший ступінь 3-4 роки
		666	Довгострокова програма першого ступеня (більше 4 років)
		667	Другий чи подальший ступінь (після успішного завершення бакалаврату або його еквіваленту)

Рівень МСКО 7- магістратура або її еквівалент

Основні характеристики.

Програми рівня МСКО 7, як правило, призначені для надання учасникам поглиблених академічних та/або професійних знань, розвитку навичок і компетентностей, що ведуть до присвоєння другого ступеня або рівнозначної кваліфікації. Програми цього рівня можуть мати істотний науково-дослідницький компонент, але ще не ведуть до присудження кваліфікації доктора філософії або наук. Як правило, програми цього рівня мають теоретичну основу, але можуть містити практичний компонент і характеризуються високим рівнем досліджень або кращою професійною практикою. Традиційно вони впроваджуються в університетах або аналогічних навчальних

УДК 378.141.001.12(477)(075.8)

ББК 75.584(4Ук)7-21я81

Т338

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 29 березня 2016 р.

Рецензенти:

І. І. Бабин, професор Національного університету «Львівська політехніка», кандидат педагогічних наук, представник Європейської Робочої групи «Структурні реформи в Європейському просторі вищої освіти – 2018» (Європейська комісія, Рада Європи);

В. Й. Кресюн, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, перший проректор Одеського національного медичного університету;

Н. В. Кузнєцова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Відповідальні редактори:

О. В. Запорожченко, проректор з науково-педагогічної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова, кандидат біологічних наук, доцент;

В. М. Хмарський, проректор з науково-педагогічної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова, голова Науково-методичної ради, доктор історичних наук, професор.

Укладачі:

Л. А. Раскола, кандидат хімічних наук, доцент, заступник декана хімічного факультету, член Науково-методичної ради ОНУ імені І. І. Мечникова;

О. М. Ружицька, кандидат біологічних наук, доцент, заступник голови Науково-методичної ради ОНУ імені І. І. Мечникова, голова навчально-методичної комісії біологічного факультету.

Т338 **Теоретико-методичні** засади розроблення освітніх програм :
Методичний посібник / Л. А. Раскола, О. М. Ружицька, за ред.
О. В. Запорожченко, В. М. Хмарський, – Одеса: Одеський
національний університет імені І. І. Мечникова, 2016. – 68 с.

У представленому методичному посібнику наведено теоретико-методичні основи розроблення освітніх програм та їхніх профілів. Посібник призначений для ознайомлення науково-педагогічних працівників ОНУ імені І. І. Мечникова з основними нормативно-методичними засадами, принципами та поняттями, що стосуються розробки складових частин освітніх програм та їхніх профілів; методологією побудови та загальною структурою таких документів; містить приклади оформлення і може бути використаний при розробленні освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти різних освітніх рівнів та спеціальностей.

УДК 378.141.001.12(477)(075.8)

ББК 75.584(4Ук)7-21я81

© Л. А. Раскола, О. М. Ружицька, 2016

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2016